

Opbouw preek zondag 29 maart 2020

Teksten: Exodus 9: 13-35 en Exodus 20: 1-17

Voorganger: ds. Martijn van Leerdam

Inleiding

Het is nog niet zo eenvoudig, om te spreken voor een gehoor dat je niet *ziet*.

Van de week sprak ik met een gewaardeerde oud-collega van mij. Ze deed 15 minuten lang haar *uiterste* best om mij op een zo *subtiele* manier mogelijk te vertellen dat ze vond dat ik vorige week zondag te *lang* had *gepreekt*. En dat ik dat voortaan *niet* meer moest doen.

Ik had het haar natuurlijk op de man af kunnen vragen: *collega, probeer je soms te zeggen dat je je aandacht niet kon houden bij mijn preek van afgelopen zondag?*

Maar *daar* had ik natuurlijk geen zin in. Als ze dat niet *direct* durft te zeggen, en ze voelt zich er niet zo *gemakkelijk* bij, laat ze zich dan nog maar lekker wat *langer* ongemakkelijk voelen. *Ik* houd me wel van de domme. Zo ben ik dan ook wel weer.

Ook dominees hebben slechte eigenschappen, helaas. Maar waarom zeg ik hier nog; dat *wist* u natuurlijk al *lang*.

Afijn: het is niet zo eenvoudig om te spreken voor een gehoor dat je niet ziet.

Normaal gesproken zie ik vanaf deze plek *precies* wie er op het puntje van zijn stoel zit te luisteren, en wie er geleidelijk in slaap worden gesust.

Dan kan ik *precies* op tijd proberen bij te sturen. Bijvoorbeeld door een grapje te maken, een stukje verdieping over te slaan, of door juist wat verder *uit* te wijden, als ik zie dat de aandacht op dat moment weer sterker wordt.

Nu u echter thuis achter de tablet of de laptop zit, moet *ik* het doen met een *lege kerk*, en alleen de trouwe blik van een ouderling van dienst, die net als mijn gewaardeerde collega van zojuist natuurlijk nooit *écht* durft te zeggen wat hij er van vindt.

Bij voorbaat dus maar een *disclaimer*, bij de preek van vandaag. *Mocht* u uw aandacht er niet bij kunnen houden vandaag, en *mocht* u vinden dat ik te lang van stof ben, dan *spijt* het mij, maar daar kan ik op dit moment even helemaal *niks* aan doen.

Bijbeltekst

Nee, neem dan *Mozes*, die naar de *farao* gaat. In een *paar* zinnen heeft hij de boodschap *luid* en *duidelijk* overgebracht. Er is geen *woord* Spaans bij; de farao *moet* wel begrijpen wat Mozes bedoelt.

De boodschap is *hard* en *niet zo fijn*. Mozes kondigt een *plaag* aan, een *ramp*. Het is een *gruwelijke hagelbui*, waardoor alles wat nog buiten is, mensen en dieren, bomen en gewas, wordt *gedood*. Maar *ook* al is de boodschap nog zo hard, hij heeft aan een *páár* zinnen genoeg.

En de farao? Die *begrijpt* het misschien wel, maar *toch ook* weer *niet*. Hij houdt zich van de domme. Want hij *weigert hardnekkig* om het volk van Mozes te laten gaan.

In *eerste* instantie betuigt hij weliswaar nog spijt, en vraagt hij Mozes eerbiedig om de hagel te doen ophouden. Maar *vervolgens* vervalt de farao *onmiddellijk* weer in zijn oude gedrag. Hij *weigert* de Israëlieten te laten gaan.

Had Mozes misschien wat beter zijn *best* moeten doen, om woorden te spreken waar de farao *gevoelig* voor was? Ik denk niet dat dat veel had uitgemaakt. Want als de farao *zelfs* niet luistert naar de *rampen*, waardoor zijn volk getroffen wordt, waarom zou hij dan *wel* luisteren naar een keurige *preek*?

Boodschap

Geen woorden, maar daden. In de *kern* is dat natuurlijk waar het om gaat: dat *God* aan de *farao* zijn *spierballen* laat zien.

Als God spreekt, dan komen er *niet alleen maar mooie woorden* uit. God spreekt *ook* met wat hij *doet*. In dit geval met *plagen*, met *harde hemelse straffen* die op het Egyptische land neerdalen.

Het water van de Nijl verandert in bloed, er ontstaat een dodelijke plaag, er komen dekselse hagelstenen uit de lucht vallen, er komen hordes muggen, kikkers en steekvliegen aan te pas; *zo* laat de *machtige* God aan de *hoogmoedige* farao zien hoe *sterk* hij wel niet is.

Maar als *dat* de kern is van de bijbeltekst, *hoe* zit het dan met de plaag waar de wereld van *vandaag* door geteisterd wordt – van China tot Amerika, van Brabant tot Amsterdam?

Ik geloof *niet* dat God aan *ons* zijn spierballen wil laten zien, in elk geval *niet* op die manier. Ik geloof niet *echt* dat God zich met zulke banale dingen bezighoudt. Wie vorige week *wel* goed geluisterd heeft, weet dat ik dat toen *ook* heb gezegd.

Ik geloof *wel* dat *elke plaag*, *elke moeilijkheid*, *elke hobbel* op je levensweg, een *kans* is om te laten *zien* uit welk *hout* je gesneden bent. Een *kans* om te laten *zien* dat je een *dienaar* van *mensen* en een *dienaar* van *God* wilt zijn. Een *kans* om *verantwoordelijkheid* te nemen, en je *steentje bij* te dragen, aan het *werk* van *God* in de *wereld*.

Natuurlijk moet ik daar meteen een *voorbehoud* bij maken. Een plaag is *niet alleen* maar een *kans*. De corona-epidemie is in de *eerste* plaats gewoon een *ramp*. Voor iedereen die ernstig ziek geworden is, en hun geliefden en familieleden. En uiteindelijk voor ons allemaal, in het bijzonder de meest kwetsbare mensen in ons land, en in de hele wereld wijd. Denk maar eens aan alle zzp'ers die nu hun opdrachten kwijtgeraakt zijn, en alle arbeidscontracten die niet worden verlengd, en alle restaurants en andere zaken die omvallen.

Ik hoorde deze week zelfs uit Zimbabwe, in zuidelijk Afrika, dat de *artsen* en *verpleegkundigen* daar collectief aan het *staken* zijn. Want de ziekenhuizen hebben geen beschermende materialen op voorraad, zoals mondkapjes en schorten.

De corona-epidemie is *hier* al behoorlijk erg. Maar stel je eens voor dat je in *zo'n* land woont, waar je ziek kan worden, zonder dat er een *arts* is die naar je omziet. Zonder dat er een *verpleegkundige* is die je verzorgt. Dan snap je hoe deze epidemie nog zal gaan huishouden in de tijd die komt.

Je moet dus altijd *voorzichtig* zijn met het benadrukken van de positieve kant van *zo'n* ramp. Het is in de eerste plaats gewoon een *ramp*. En geen kleintje ook.

Toch is elke ramp, *tegelijktijd*, een *kans*, om *om* te zien naar elkaar. Om te laten zien dat we niet zomaar uit het *veld* geslagen worden. Om te *groeien* als *mens*. Als we niet meer kunnen *dansen* in de *zon*, laten we dan maar *dansen* in de *regen*, als dat dan zo nodig moet.

Voor de *één* betekent dat, dat hij of zij kan *schitteren* in zijn of haar vak – als arts, verpleegkundige, voedingshulp, of zelfs maar schoonmaker, of vakkenvuller – *al* die beroepen, en de *mensen* die ze uitoefenen, zijn *cruciaal* in deze tijd.

Voor de *ander* betekent dat, dat hij of zij mensen kan helpen op een *informele manier*: mantelzorg voor familieleden, burens, vrienden en kennissen. Mensen die je toch al kent, en mensen die je toch al hielp; of juist volslagen vreemden, die een beroep op je doen.

En voor *weer* een ander betekent een ramp als deze, dat hij of zij *zelf* kan leren dealen met *kwetsbaarheid* en *zorg*. Als je *zelf* ziek geworden bent.

Want er het beste van maken als je *ziek* bent, dat is een *hele kunst*. Een kunst die *niet* genoeg wordt gewaardeerd. Want *iedereen* is weleens ziek. En veel mensen zijn in hun leven een *hele tijd* ziek. Als je daar goed mee *om* kunt gaan, dan doe je jezelf een *plezier*. Maar ook *alle mensen om je heen*. Dat is in wezen een *geweldige bijdrage*.

Je kunt immers niet *kiezen* om gezond te zijn of ziek te worden. Dat *overkomt* je nu eenmaal. Maar je kunt *wel* kiezen hoe je je daartoe *verhoudt*.

Het verhaal van Mozes en de farao telt *tien plagen*. Even later, in de woestijn, krijgt Mozes *Tien Geboden* met zich mee. Dat is geen toeval. *Naast elke plaag staat een uitdaging*. *Tegenover elke gesel staat een gebod*.

Verdieping

Het *lijkt* er dus op dat *God* zijn *spierballen* wil laten zien, en dat *dat* is waar het in het verhaal van de plagen over gaat. Maar *uiteindelijk* is dat niet van het *grootste* belang.

De boodschap is niet zozeer dat *God* *mchtig* is, maar dat Hij *bevrijdt*. De boodschap is niet zozeer dat Hij mensen *plaagt*, met *natuurrampen*, maar dat hij mensen de *kans* geeft om het *goede* te doen. Zoals de farao ook, steeds opnieuw, de *kans* krijgt om het *goede* te doen.

Net zoals de oude Israëlieten, van Mozes, staan *ook wij* in onze *kracht*. Hoe *kwetsbaar* wij ook zijn. Dat heeft helemaal *niks* te maken met *leeftijd* of *gezondheid*. Ook wie *oud* is, en *ziek*, kan *ontzettend krachtig* zijn. Dat weten we allemaal.

Kracht en kwetsbaarheid worden wel gezien als tegenpolen van elkaar. Maar dat is helemaal niet waar! *Alleen wie weet heeft van zijn eigen kwetsbaarheid, kan werkelijk krachtig zijn.* En ieder die sterk is, weet wat zijn zwakke punten zijn.

De farao denkt van zichzelf dat hij sterk en machtig is. Hij wil *koste* wat het kost blijven geloven dat hij onkwetsbaar is. Maar *die* houding leidt alleen maar tot verdriet.

Wij weten van onszelf dat wij kwetsbaar zijn. Juist in het midden van de corona-epidemie. *Dat* is onze kracht. *Dat* geeft ons het inzicht om te doen wat goed is. Voor *onzelf*, en voor *alle mensen* om ons heen.

Dus ook al kunnen we nu niet meer zo makkelijk bij elkaar op bezoek, en ook al moeten we het doen met een kerk-op-afstand, juist *dat* geeft ons de kans om te doen wat God van ons vraagt. *Elk* op onze *eigen* manier.

Tot slot

Je kan er dus lang of kort over praten. En ik hoop dat u inmiddels niet opnieuw bent afgedwaald, zoals mijn gewaardeerde collega vorige week. Ik ben niet zo kort en duidelijk als Mozes dat is, maar ik hoop wel dat u beter luistert dan de farao.

Eigenlijk is het heel simpel: wij zijn elkaars hoeders. En *de stem van God klinkt – juist in de tijd van een ramp.* Niet als *rollende spierballen*, maar als een *oproep* om het *goede* te doen.

Leefregels, zoals de Tien Geboden, geven daar *houvast* bij. Ook al valt er op *elke* regel wel wat af te dingen, en ook al hebben we *allemaal* weleens de neiging om dingen te verprutsen – het *belangrijkste* is dat we het *goede* kunnen doen.

Voorbeelden, voorbeelden van mensen uit heden en verleden, *die* helpen ook. Zoals het voorbeeld van *Mozes*, zo'n zwakke spreker, die haast *niets* uit durft te brengen tegen de farao, maar toch dé personificatie van de *uittocht* is. De eerste *anti-slavernij-activist*.

Dankzij zijn verhaal is *Pesach* ontstaan, het joodse paasfeest, waarbij jaarlijks de uittocht uit Egypte wordt herdacht. *Pesach* lijkt wel wat op onze *bevrijdingsdag*. En *Pasen tegelijk*. Het *feest* van de *vrijheid*, en het *nieuwe* leven, voor *ons allemaal*.

Dat is iets wat we niet vaak genoeg kunnen gedenken. *Juist* in een moeilijke tijd. En *tegelijkertijd* zijn we er *steeds* naar op *weg*. Een *nieuw begin*. Ook *vandaag*.

In de naam van de Vader, de Zoon, en de heilige Geest.

Amen.